

19. februar 2010

Finansminister Sigbjørn Johnsen
Fiskeri- og kystminister Lisbeth Berg-Hansen
Kunnskapsminister Kristin Halvorsen
Forsknings- og høyere utdanningsminister Tora Aasland
Kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete
Landbruks- og matminister Lars Peder Brekk
Miljø- og utviklingsminister Erik Solheim
Nærings- og handelsminister Trond Giske
Olje- og energiminister Terje Riis-Johansen
Samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppa
Utenriksminister Jonas Gahr Støre

KRAFTFULL MILJØSATSING

Norges Naturvernforbund sender med dette våre viktigste innspill til statsbudsjettet for 2011. Innspillene er også relevante for regjeringens arbeid med revidert statsbudsjett for 2010. Vedlagt brevet følger en oversikt med flere forslag til endringer i statsbudsjettet.

Vårt hovedbudskap er at regjeringen må kutte bevilgninger til tiltak som har natur- og klimaskadelige konsekvenser, samtidig som økt satsing på grønn skatte- og avgiftspolitikkk gjør det dyrere å forurense.

Det trengs også mer penger til skogvern, energieffektivisering og jernbane.

Kutt i motorveger og bruk vegmidlene annerledes

Den massive satsingen på store vegprosjekter i 2010, samtidig som jernbane, kollektivtrafikk, gangveger og sykkelveger får mindre enn forventet, vil bidra til økte utslipp av klimagasser, mer helseskadelig luftforurensning i de store byene og økt nedbyggingspress mot viktige naturområder og dyrka mark.

Veksten i bevilgningene til riksveginvesteringer er betydelig større enn veksten i jernbaneinvesteringene. Den store økningen i vegbygging i 2010 vil spise opp miljøgevinstene av en sterk jernbanesatsing, og vel så det. Naturvernforbundets egen rapport "Motorveier på villspor" samt TØIs ferske studie på området slår fast at bygging av veger for økt hastighet og kapasitet gir mer trafikk og dermed økte klimagassutslipp. Av hensyn til klimaet, folks helse og dyrka mark må det ikke startes opp noen nye motorvegutbygginger i 2011. Isteden må mer penger brukes til trafikksikkerhetstiltak som midtrekkverk og rassikring.

Få jernbane ut av uføret

Jernbanen har de siste åra opplevd store driftsproblemer, som igjen gir ringvirkninger for folk flest og næringslivet. Dette svekker jernbanens mulighet til å styrke sin posisjon og dermed overta trafikk fra de mer miljøskadelige transportmidlene. Uavhengig av rammer i NTP må Jernbaneverkets vedlikeholdsbudsjett økes slik at det blir mulig å få bukt med problemene.

Det er også avgjørende at investeringene i banenettet økes. Etterslepet på investeringer fra 2010 må tas igjen på 2011-budsjettet, sett i forhold til handlingsprogrammet. Dette tilsier at investeringene må økes fra 3894 mill. kroner i 2010 til 4710 mill. kroner i 2011.

I tillegg må det tas høyde for økte kostnader noe som gjør behovet for enda høyere bevilgninger større. Bevilgningene i statsbudsjettet må være tilstrekkelige til at prosjektene faktisk blir gjennomført etter planlagt tidsskjema.

For å sikre sammenhengende utbygging trengs det forutsigbare rammevilkår uavhengig av årlige bevilgninger.

Naturvernforbundet viser til den brede enigheten på Stortinget om videre utredninger av høyhastighetsbaner etter flerbruksprinsippet. Dette må følges opp med penger til utredninger, helst i revidert budsjett for 2010.

Belønningsordningen for bedre kollektivtransport skal ifølge Soria Moria 2 dobles. Det kom ikke noe løft på 2010-budsjettet, noe som er et dårlig signal overfor kommunene. Vi forventer en klar vekst i 2011. Og en fortsatt tydelig prioritering av de byene som samtidig gjennomfører tiltak for å redusere biltrafikken gjennom ulike restriksjoner.

Statsbudsjettet for 2010 inneholder kun 150 mill. kroner til gangveger og sykkelveger, mens NTP har satt av 285 mill. kroner årlig som gjennomsnitt i perioden 2010–2013 til dette. NTP-løftene må innfris i 2011!

Vri skatter og avgifter i grønn retning

Utfasing av oljefyring er et av de enkleste og billigste klimatiltakene vi kan gjennomføre da vi har mange gode alternativer. Erfaringer fra Sverige viser at høy CO₂-avgift på fyringsolje har vært effektivt for reduserte utslipp. I dag er Sveriges avgifter på fyringsolje omtrent fire ganger høyere enn hva de er i Norge. Naturvernforbundet mener regjeringen bør øke avgiftsnivået på fyringsolje til svensk nivå, dvs. at avgiftene må økes med 150–200 øre per liter. Avgiftsinntektene vil øke med mellom en halv og én milliard kroner årlig, avhengig av omsetningsnedgang.

For å øke energieffektiviteten og hindre bruk av strøm direkte til oppvarming foreslår Naturvernforbundet at avgiftene på elektrisitet dobles, opp til svensk nivå. Vi anslår at økt elavgift vil gi minst 5 mrd. kroner i økte inntekter årlig.

Økte inntekter fra avgifter på fyringsolje og elektrisitet bør pløyes tilbake i form av støtteordninger til dem som gjennomfører energieffektiviseringstiltak.

Da oljeindustrien ble omfattet av kvotesystemet, ble CO₂-avgiften redusert tilsvarende forventet kvotepris på 160 kroner/tonn. I dag ligger kvoteprisen på 110 kroner/tonn. Dette betyr at petroleumssektoren har 50 kroner/tonn lavere kostnad i dag enn før innføringen av kvotesystemet. Naturvernforbundet mener CO₂-avgiften må justeres opp slik at en som et minimum opprettholder kostnadsnivået fra før innføringen av kvotesystemet. Dette vil øke statens inntekter med minst en halv milliard kroner. Kvotesystemet må ikke gjøre det billigere for oljeindustrien å forurense, slik tilfellet er i dag.

Grønne sertifikater for umodne teknologier

Grønne sertifikater, slik det er foreslått i samarbeid med Sverige, vil sannsynligvis først og fremst gi tilskudd til allerede lønnsomme vannkraftprosjekter. Isteden bør vi innføre et system likt det en har i Storbritannia. Her får umodne teknologier mer støtte enn de modne. Kravet om teknologinøytralitet betyr at framtidige løsninger som i dag er dyrere, ikke får hjelp av denne ordningen. Dette gjelder offshore vindkraft, bølgekraft, biogass og en rekke andre teknologier. Det samme gjelder varige tiltak for redusert energiforbruk – som vil utløse såkalte hvite sertifikater. Vi oppfordrer regjeringen til å se på hvite og grønne sertifikater i sammenheng og utrede et system som raskt kan implementeres (se neste side).

Satsing på energieffektivisering

Energieffektivisering er det viktigste tiltaket for å redusere klimagassutslippene globalt. I Norge mangler vi et mål for energieffektivisering. Regjeringen har startet arbeidet med å lage en handlingsplan for energieffektivisering i bygg, med mål om å redusere samlet energibruk vesentlig. Naturvernforbundet mener det norske målet må være å halvere byggsektorens samlede energibruk innen 2040.

Det er behov for nye virkemidler for å utløse potensialet for energieffektivisering. EU vurderer å bruke hvite sertifikater systematisk for å nå sitt mål om 20 prosent energieffektivisering innen 2020. Hvite sertifikater er på samme måte som grønne sertifikater, en ordning som pålegges energileverandørene. Med hvite sertifikater får energileverandørene pålegg om å oppfylle gitte energieffektiviseringsmål. Målets størrelse settes som en andel av energiomsetningen. Flere europeiske land har gode erfaringer med hvite sertifikater. Der ordningen er innført, bl.a. i Storbritannia, har den blitt videreført med stadig større forpliktelser for energileverandørene. Et slikt system gjør at vi ikke lenger blir avhengig av de årlige bevilgningene i statsbudsjettet for å sikre en offensiv satsing. Det blir markedet som selv finansierer satsingen.

Fram til et slikt virkemiddel er på plass trengs det økt satsing over statsbudsjettet. Det er behov for økte bevilgninger til Enova og et kompetanseløft i byggenæringen. Økt elavgift vil kunne finansiere satsingen.

De 1,8 mrd. kronene Enova får i 2010, er ikke nok til både fornybar energi og energieffektivisering. Beløpet må opp på minst samme nivå som i 2009, dvs. 2,6 mrd. kroner. Byggenæringens Landsforening, SINTEF og Lavenergiprogrammet anbefaler at 1,6 mrd. kroner settes av til energieffektivisering.¹ Denne satsingen vil kunne gi 10 000 nye arbeidsplasser i byggenæringen i inneværende stortingsperiode.

I tillegg til midlene gjennom Energifondet, disponerer Enova 40 mill. kroner som gis i tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger. Mange interesserte har dessverre ikke fått glede av denne ordningen da midlene ikke holder hele året. Det viser at potten må økes betraktelig. Flere rene energisparetiltak må også inkluderes i ordningen. I dag gis det primært støtte til energiomlegging.

For at målet om energieffektivisering skal nås, er det behov for kompetanseheving i byggenæringen. Uten et kompetanseløft vil vi ikke få fart på arbeidet med energieffektivisering. Bevilgningene til kompetanseheving i 2010 er et skritt på veien, men Naturvernforbundet mener det trengs et større krafttak. Det er behov for forbildeprosjekter og demonstrasjonsbygg som kan vise mulighetene og bedre erfaringsgrunnlaget. Et kompetanseløft bør være et samarbeid mellom myndigheter og byggenæringen. Som en del av kompetanseløftet må bevilgningene til Statens bygningstekniske etat, Byggemiljø og Lavenergiprogrammet økes.

Ansvar for energieffektivisering i bygg er i dag svært spredt og lite koordinert. Kommunal- og regionaldepartementet bør ha hovedansvaret for å samordne arbeidet med å bedre bygningers energibruk.

Styrk skogvernet

På kort sikt må minst 4,6 prosent av den produktive skogen vernes for å sikre det biologiske mangfoldet. Dette koster omkring 4–5 milliarder kroner. Foreløpig er bare 1,7 prosent vernet. Med dagens tempo vil det ta minst 40 år før en når minimumsmålet for skogvern. Norsk skognatur er svært variert med mange forskjellige naturtyper. Om lag halvparten av våre rødlistearter befinner seg i skogen, og et faglig begrunnet vern er avgjørende. Det betyr behov for en offensiv og planlagt skogvernsatsing.

---

¹ <http://www.lavenergiprogrammet.no/getfile.php/Bilder/Illustrasjoner/rapport%20endelig.pdf>

Naturvernforbundet har lenge etterlyst mål og opptrappingsplaner for skogvernet. Norge har signert internasjonale forpliktelser, der ett konkret mål er 10 prosent vern av alle skogtyper. Naturvernforbundet forventer at målet nå blir nedfelt i en nasjonal strategi gjennom statsbudsjettet.

For å få realisert mer skogvern må bevilgningene for 2011 økes med 100 mill. kroner.

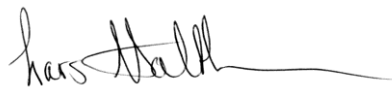
Viderefør MAREANO-programmet

Kartleggingsprogrammet MAREANO fikk i 2010 bevilget til sammen 51,5 mill. kroner fra Miljøverndepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Nærings og handelsdepartementet. MAREANO fikk i 2009 utvidet sitt dekningsområde og gikk fra å dekke havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen, Senja og sørlige deler av Barentshavet, til også å dekke områder i Norskehavet. For at MAREANO-programmet skal kunne gjennomføres i et tilstrekkelig tempo, og av hensyn til generelle prisøkninger, mener Naturvernforbundet at de statlige bevilgningene til kartleggingsprogrammet må økes til 80 mill. kroner.

Totale provenyendringer

Når vi ser på endringene beskrevet i dette brevet samt i vedlegget, finner vi at våre forslag bidrar til utgiftskutt på rundt en halv milliard kroner. Vi kommer med forslag til avgiftendringer som vil bidra med i størrelsesorden åtte milliarder kroner. Våre påplussingsforslag tilsvarer om lag fire og en halv milliard kroner. Vårt budsjettforslag vil derfor i sum øke statens inntekter med i størrelsesorden fire milliarder kroner i 2011.

Med vennlig hilsen
Norges Naturvernforbund

Lars Haltbrekken
leder

VEDLEGG: FLERE INNSPILL TIL BEVILGNINGS- OG AVGIFTSENDRINGER

Dette vedlegget beskriver ytterligere forslag til bevilgningskutt, avgiftsendringer og påplussinger, utover det som er beskrevet i hoveddelen av brevet.

1. Bevilgningskutt

Treslagskifte i kystlandskapet (LMD)

Subsidiene til treslagskifte, særlig i kystlandskapet må, stanse. Planting av fremmede treslag er en trussel mot biologisk mangfold og reguleres nå gjennom den nye naturmangfoldloven. Derfor er det ikke rimelig at staten subsidierer slike tiltak. Det foreligger ikke en enkel oversikt over beløp, men å kutte alle miljøfiendtlige subsidier i tråd med forslag som ligger i NOU 2009:16, må prioriteres.

Halden-reaktoren må stenges på en forsvarlig måte (NHD)

I statsbudsjettet for 2010 ble det avsatt 36,5 mill. kroner til videreføring av Halden-prosjektet. Forskingen som utføres ved Halden-reaktoren bidrar til å effektivisere driften og forlenge levetiden til gamle atomkraftverk i resten av verden. IFE Halden har bl.a. levert kjerneovervåkingssystemet SCORPIO til atomkraftverk i Russland, Tsjekia og Slovakia. Det er et system som gjør det mulig å drive reaktorer mer effektivt og brenselet mer økonomisk. Gjennom forskningen ved Halden-reaktoren har Norge en svært kritikkverdig dobbeltrolle som uttalt motstander av atomkraft og samtidig en viktig støttespiller for internasjonal atomindustri.

Petroleumsforskning (OED)

Naturvernforbundet foreslår at OEDs bevilgninger til petroleumsforskning reduseres med 15 prosent, tilsvarende 37,5 mill. kroner. Naturvernforbundet mener videre at dette bør være starten på en gradvis nedtrapping i statlige tilskudd til petroleumsforskningen.

Internasjonalisering av oljeindustrien (OED)

Naturvernforbundet foreslår å kutte bevilgningene til stiftelsen INTSOK. INTSOK ble stiftet i 1997 med formål om å bidra til internasjonalisering av petroleumsindustrien og i 2010 mottok INTSOK 18,5 mill. kroner over statsbudsjettet. Naturvernforbundet er ikke prinsipiell motstander av stiftelsen, men mener at INTSOK bør finansieres utelukkende av næringslivet selv.

2. Grønn vridning av skatter og avgifter (FIN)

Naturvernforbundet ber videre om følgende endringer av skatte- og avgiftsopplegget, for å vri samfunnet i en mer bærekraftig retning:

- Gasskraftverket på Kårstø blir i dag subsidiert med 155 mill. kroner. Mens gasskraftverket på Snøhvit har CO₂-avgift på samme måte om oljeindustrien offshore (287 kroner/tonn), må gasskraftverket på Kårstø kun kjøpe kvoter for deler av utslippet sitt (110 kroner/tonn). Naturvernforbundet ber om at det innføres en CO₂-avgift på gasskraftverket på Kårstø lik den vi har for Snøhvit-anlegget, inntil rensning er på plass.
- Dieselbruken øker, og miljøskadene av diesel er større enn for bensin. Likevel er diesel billigere enn bensin. Dette er ulogisk og miljøskadelig. I første omgang bør autodieselavgiften økes med 50 øre. I tillegg må CO₂-avgiften på diesel og flydrivstoff økes til bensinnivå. Dette vil være et viktig grep i arbeidet for gjøre skatte- og avgiftspolitikken grønnere. Økte avgifter på diesel må følges opp med mer penger til kollektivtransporten.
- Viderefør CO₂-avgift på flydrivstoff også når EUs kvotesystem inkluderer luftfarten.

- Dagens tax-free-ordning er ulogisk og miljøfiendtlig subsidiering av flytrafikken. Norge bør følge EU og avvikle ordningen.
- Motorredskaper og småbåter gir årlige klimagassutslipp på ca. 2,4 mill. tonn årlig. Vi ber regjeringen endre avgiftene slik at det gis større insentiver til utslippreduksjoner.
- Engangsavgiftene for biler må skjerpes ytterligere slik at biler som har høyt drivstofforbruk, blir dyrere. Avgiftskjerpelsene må få en klar effekt også på biler med middels høyt forbruk (fra 140 g/km og høyere). Disse avgiftene må ikke reduseres ytterligere da det i så fall vil bidra til at disse utkonkurrerer elbiler og/eller føre til flere biler og mer kjøring. Kjøpsavgiftene for varebiler skal også endres, slik at det blir større insentiv til å velge varebiler med lavt forbruk.
- Skattereglene må ikke lenger diskriminere de som velger miljøriktige reisemåter til jobb. Primært bør dette skje gjennom å sørge for at loven om fordelsbeskatning praktiseres også for arbeidsgiverbetalte parkeringsplasser, sekundært gjennom å frita arbeidsgiverbetalt kollektivtransport for beskatning. Kommunene må i tillegg gis myndighet til å avgiftsbelegge private parkeringsplasser.
- Fritaket fiskeflåten har for drivstoffavgifter må opphøre. Fiskeflåten slipper ut omtrent like mye CO₂ som fra innenriks norsk flytrafikk. Det er store fartøy som står for den desidert største andelen av fiskeflåtens utslipp. Fritaket innebærer en subsidiering av klimagassutslipp på i størrelsesorden 300 mill. kroner årlig. Som kompensasjon kan fiskerfradraget økes ytterligere.
- Innfør avgift på oppdrett for å berge villaksen.
- Frita forbrenningsavgift på restavfall fra kommuner som sorterer ut husholdnings- og matavfall og omdanner matavfall til biogass.

3. Økte bevilgninger

Oppfølging av naturmangfoldloven (MD). Det er avgjørende at det sikres tilstrekkelig med midler til å få operasjonalisert naturmangfoldloven slik at mer av norsk natur sikres for framtiden. Det er store utfordringer både på kartlegging, vern og forvaltning av våre mest trua arter og naturtyper. I denne sammenheng er det svært viktig å sikre tilstrekkelig finansiering av Artsprosjektet, ledet av Artsdatabanken, som er en viktig del av kartleggingsarbeidet. For å videreføre ny kunnskap fra artsprosjektet må det lovede forsknings- og rekrutteringsprogrammet knyttet til kartleggingsaktivitetene etableres. Trolig vil et stort antall nye arter for Norge bli funnet, og for å kunne nyttiggjøre seg av ny kunnskap vil det kreve en betydelig forskningsinnsats. Samtidig er det et stort behov for nyrekruttering innenfor fagfeltet biosystematikk. En oppstartsbevilgning til forskning og nyrekruttering på 15 mil. kroner er derfor nødvendig.

Senter for naturmangfold (MD). Internasjonalt jobbes det nå med å få etablert et vitenskaplig panel for biologisk mangfold, på linje med FNs klimapanel. Norge har støttet dette arbeidet og bør være en kandidat til å huse deler av sekretariatet for et slikt vitenskapspanel. I Trondheim er det planer om å bygge et senter for naturmangfold. Et slikt senter er viktig for å styrke fagmiljøene som jobber med kartlegging og bevaring av biologisk mangfold i Norge. Gjennom statsbudsjettet må det signaliseres støtte til disse planene, og det bør finnes 30 mill. kroner til dette prosjektet.

Skjøtsel av verneområder (MD). Naturvernforbundet etterlyser mer penger til skjøtsel av verneområder for å sikre de biologiske verdiene.

Varangerhalvøya klimaøkologiske observatorium (MD). Det foreligger planer om etablering av Varangerhalvøya klimaøkologiske observatorium. Naturvernforbundet støtter kravet om at det bevilges penger til dette prosjektet med et kombinert fjellrevsenter knyttet til nasjonalparken på Varangerhalvøya.

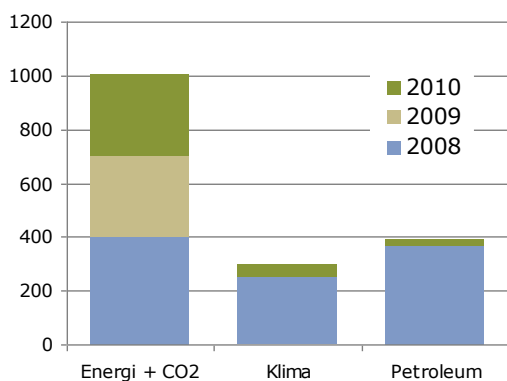
Faunakriminalitet (MD). Det må bygges opp en sterkere overvåkings- og oppsynskapasitet for å begrense faunakriminalitet både til havs og på land. Det må prioriteres kompetanseoppbygging innen politi, Statens naturoppsyn (SNO) og skjærgårdstjenesten. Vi foreslår en økning på 50 mill. kroner ekstra for å bidra til å stanse bl.a. ulovlig jakt på store rovdyr og andre trua arter på land, ulovlig motorferdsel og ulovlig hummerfiske.

Økt innsats hos Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) (MD). For at Klif skal få tilstrekkelig stor betydning og tyngde, er det viktig at det også følger med penger. Bevilgningene bør økes med 50 mill. kroner.

Støtte til kommunale utslippskutt (KRD/MD). Kommunene har store muligheter for utslippskutt. Et statlig program for støtte til kommunale klimakutt vil være viktig for å sikre utslippskutt og investeringer i miljøvennlige næringer rundt om i landets kommuner. En slik satsing må gå til direkte støtte til utslippskutt. Satsingen vil dermed utfylle eksisterende satsinger på klimatiltak i kommunen.

Styrk klimaforskningen (KD)

Klimaforskningen må styrkes betydelig framover, noe det regjeringsoppnevnte utvalget Klima21 viste. Fram mot 2015 må bevilgningene til klimaforskning økes slik at de i 2015 er minst 1 mrd. kroner høyere enn i dag. Vi foreslår at en del av økningen finansieres av de reduserte bevilgningene vi foreslår til petroleumsforskning. Økningen i 2011 bør være på mellom 200 og 250 mill. kroner.

Figuren til venstre viser budsjettutviklingen for Forskningsrådet på ulike former for forskning (i mill. kroner) i 2008, 2009 og 2010. Kilde: Rapporten "Kunnskap for klima" fra Klima21

Styrket satsing på Den naturlige skolesekken (KD). Naturvernforbundet er svært glad for at vårt prosjektforslag, Den naturlige skolesekken, har fått en god start det første året. Nå foreligger erfaringer og mange gode undervisningstilbud. Derfor er det skuffende å registrere at mange skoler som ønsket å delta, ikke får muligheten på grunn av for små bevilgninger i 2010. Naturvernforbundet mener at det for 2011 må settes av 25 mill. kroner for at alle skoler som ønsker det, skal få muligheten til å delta.

Satsing på miljøteknologi (NHD). Gjennom Innovasjon Norge må satsingen på miljøteknologi videreføres og økes betydelig fra dagens 140 mill. kroner. Støtten må gå både til energieffektivisering og ny fornybar energi og samordnes med annen satsing gjennom bl.a. Enova og Transnova.

Viderefør regnskogsatsingen (UD). Regjeringen må sette av 3 mrd. kroner til bevaring av regnskog i budsjettet for 2011. Dersom det viser seg at en ikke får brukt alle disse midlene i 2011, må midlene overføres til senere år og komme i tillegg til de 3 mrd. kronene som da skal bevilges. Det er svært viktig for mulighetene til å få på plass en ny internasjonal klimaavtale at Norge og andre rike land innfrir løftene de har gitt om finansiering til utviklingsland i perioden 2010–2012.